

A posztszovjet térség geopolitikai és etnikai földrajzi vizsgálata

2020/2021 őszi félév

Időpont: hétfő 16.00-17.30

Helyszín: interneten, teams csoport segítségével

Kurzus vezetője: Bottlik Zsolt dr. habil (egyetemi docens, ELTE TTK FFI)

Elérhetősége: agria@gmx.net

Tematika

1) Bevezető – Mi az a posztszovjet?

(A posztszovjet térség lahatárolása, határainak definiálása, illetve a térség rövid történetének áttekintése; Geopolitikai változások az új évezredben a posztszovjet térségben)

2) Az etnicitás nézőpontjai a köztes-európai térségben

(Az államhatárok stabilitásának szerepe [II. 17-33.]; A nemzeti mozgalmak társadalmi hatásai [II. 35-42.]; A térségi nyelvek helyzete [III. 71-80.]; Az posztszovjet etnikai statisztikák kontextusai; Az etnikai térképek szerepe [III. 81-97.])

3) A birodalmi nacionalizmus hatása a pufferzóna népeire

(Oroszország mint nagyhatalom fölemelkedése; Az orosz nemzeti eszme hatása a a térség geopolitikai helyzetére és a helyi nemzeti mozgalmakra [I. 17-25.; II. 35-42. és III. 57-70.])

4) Geopolitika és nyelv az európai posztszovjet térségben

(A (szláv)nyelvek változásának okai a korai történelmi időszakban [III. 71-80.]; A politika hatása a nyelvek differenciálódására; A nemzetpolitika és a nyelv; A nyelv szerepe a jelenlegi államépítésben [II. 63-78.])

5) Az orosz nagyhatalmi pufferzónában kialakuló nemzeti identitás

(Az európai posztszovjet tér (Belarusz, Moldova, Ukrajna) etnikai különbségeinek földrajzi vonatkozásai [II. 43-61. és 79-93.] ; A balti államok etnikai földrajza [II. 155-172.])

6) Helyi identitások – orosz fennhatóság alatt

(A (tágabb) Kaukázus vidék és az egykori szovjet Közép-Ázsia etnikai földrajza [III. 99-114.])

[https://evfm.elte.hu/media/49/b9/1e98599f34d1b8ab129a23fa7a287d61e06b21290ff9faeb9b349a02d348/Megyesi_Z_2014.pdf]

7) Konstruált szovjet etnikumok

(Azeriek-Azerbajdzsánok? [azeriek.pdf és III. 153-160.]; A karél etnikai reprezentációk [III. 135-152.]; A tadzsikok nemzetté válása [III. 161-172.]; A moldáv problematika földrajzi vonatkozásai

[<https://tet.rkk.hu/index.php/TeT/article/view/3104>]

8) Oroszországi kis népek helyzete történelmi kontextusban

(A „kis népek” definíciója a szovjet/országi etnikai földrajzban; A kis népek terület elhelyezkedése és csoportosítási lehetőségei (01_országi_etnika_2010 térkép és III. 81-98.); Életmód, nyelv, identitás az oroszországi kis népek körében [II. 199-214. és III. 125-134.]

9) Orosz kisebbségek a posztsovjét térben

(A geopolitikai tér átformálódása – a Szovjetunió felbomlása (III. 31-56.); Oroszok a Baltikumban; Oroszország kapcsolata a külföldi orosz anyanyelvű népességgel: Kazahsztán, Ukrajna, Krím fsz. kapcsán)

[<https://tet.rkk.hu/index.php/TeT/article/view/3094>]

10) Posztsovjét/posztsozialista városi tér etnikai vonatkozásai

(A hatalom reprezentációi Moldovában (Kisinyov, Tyiraszpol); Etnikumok lenyomatai Ukrajnában (Lemberg, Kijev); [III. 171-227])

A kurzus teljesítésének feltétele

- folyamatos együtt olvasás és együtt gondolkodás
- a kurzusalkalmakra kiadott választott szakirodalom rendszeres olvasása
- a kurzusalkalmakat követően rövid összegző gondolatok folyamatos leadása elektronikus úton
- A kurzusalkalmak címeiként megadott témák közül egy részletesebb bemutatása írásban. A szemináriumi dolgozatok követelményrendszere alapján elkészített rövid tanulmány terjedelme kb. 40 ezer karakter.

Ajánlott irodalom

Az „Etnikai földrajzi kutatások” könyvsorozat kötetei:

I) BOTTLIK ZS. (szerk) (2016): Etnikai földrajzi kutatások a Kárpát-Balkán régióban. ELTE TTK, Budapest 228 p.

II) BOTTLIK ZS. (szerk) (2018): Etnikai földrajzi kutatások a köztes-európai térségben. ELTE TTK, Budapest 255 p.

III) KŐSZEGI M. – BARTA G. – ILLÉS T. – BERKI M. (szerk) (2018): Etnikai földrajzi kutatások a posztsovjét térségben. ELTE TTK, Budapest 278 p.

A kötetek elérhetősége:

web: <https://evfm.elte.hu/content/konyvek.cl.326?m=1972>

papír: Kari könyvtár, illetve a készlet erejéig: Bottlik Zsoltnál és Barta Gézánál (Déli épület 1-418)